

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Proprietatea și organul oficial al Asoc. Instit. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu

Inscris sub Nr. 22/1938 la Tribunalul Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci, cooperative și întreprinderi Lei 20.000.—; pentru particulari Lei 5000.—; pentru funcționarii publici și particulari Lei 3000.—; Abonament de sprijin Lei 50.000.—, în străinătate Lei 10.000.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare cm. Lei 200.—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Redactor responsabil: **Dr. Mihai Velicu**

SUMARUL: *Vasile Vlaicu*: Moneta eliberatorie. — Legea Nr. 638 pentru controlul producției, prelucrării și circulației metalelor prețioase. — *I. G.*: Andreiu Bârseanu. — ** Când a intrat în serviciul Băncii „Albina” cea dintâi mașină de scris? — Dela „Solidaritatea”. — Bibliografie. — Aviz.

Moneta liberatorie

Paralel cu noțiunea monetei contabile, în cadrul lucrărilor de stabilizare monetară, apare și noțiunea complementară: *moneta liberatorie*.

Dacă într'adevăr legiuitorul ar avea misiunea, ca să întocmească o lege pentru stabilizarea monetară în așa fel, ca moneda odată stabilizată să fie și de fapt stabilă și să rămână în permanență la aceeași paritate, pe lângă fluctuațiuni tolerabile și admisibile, atunci prevederile legale pentru moneda contabilă vor trebui să fie precedate de articolele de lege privitoare la moneda liberatorie.

Această măsură de prevedere se impune pentru motivul, că tocmai acesta este aspectul juridic al problemei monetare și pentru că ar fi prea bizară o lege, care să treacă cu vederea tocmai latura juridică a problemei, pe care o legitimează.

De fapt moneda exprimă un preț, dar prețul operează prin plată.

Moneta este chemată să fie instrumentul de *plată efectivă*, plată în numerar, plată constantă, poporal zisă și bani gata, bani „ghiafă”

adică o plată, prin care se stinge definitiv raportul contractual dintre plătitor și primitor în așa fel, că *plătitorul-debitor se liberează complet* de obligația sa platnică. De aici și numirea de moneta liberatorie, dat fiind, că în general o plată se poate face și pentru alt titlu de drept, ba chiar și fără vreun echivalent economic sau comercial primit în schimb, de exemplu plata impozitelor, a amenzilor, taxelor, etc.

Vieaja economică se folosește și de alte feluri de instrumente de plată, de exemplu cecul, viramentul, cambia, scrisoarea de credit, etc. Dar totuși, plata efectivă trebuie făcută odată neapărat prin *moneta liberatorie*.

Intr'o situațiune economică normală moneda liberatorie este înșasi moneda curentă, plătitibilă și acceptabilă în măsură nelimitată cum ar fi de exemplu moneda legală, dacă ar fi convertibilă, a Băncii Naționale.

Dar în situațiunile economice și financiare excepționale din cursul războaielor și din timpurile postbelice, când convertibilitatea biletului de bancă este suspendată, iar moneda de hârtie

apare într'o haină inflaționistă de hârtie-monetă, este evident, că moneda și-a pierdut, ba își mai pierde zilnic câte ceva nu numai din forța de cumpărare, ci încă și ceva mai mult: din *capacitatea sa liberatorie*.

Așadar moneda, care va fi chemată să completeze, să înlocuiască și, eventual, să restituie unele pierderi și deficiențe ale menționatei facultăți monetare, se poate numi cu drept cuvânt: *monetă liberatorie*.

De aceea ar fi indicat aici a se urmări funcțiunea platnică-liberatorie a monetei sub raport juridic.

Și chiar din capul locului cetitorul ar face bine, ca să se libereze de prejudiciile ereziei multisekulare a preținsei „*legi economice*” a jocului de cerere-ofertă, lege, care nu s'a codificat în niciun Corpus juris și nici nu va putea fi codificată ca atare, fiindcă ea frizează prea profund principiile justiției imanente și prea mult se complăce în flagrantul delict de îmbogățire fără justă cauză, ca și o ecrăscentță a faimosului principiu de ofelimitate al îmbogățirilor revoltătoare.

Va fi bine, ca să se rețină numai faptul, că din întregul „*joc al cererei-ofertei*” ies la iveală două operațiuni distincte: o vânzare și o cumpărare, dar fiecare din aceste două acte se dublează de operațiunea sa contrară. Vânzătorul e obligat să cumpere, iar cumpărătorul poate să revândă. Așa dar în loc de un simplu act de „joc” avem de a face cu un complex de 4 operațiuni, dovadă că legea reversibilității fenomenelor naturale se poate aplica și la științele economice și că, de fapt, vieața economică este un perpetuum mobile acționat de energia economică divină, care transformă pe acest pământ toate valorile la infinit, fără altă pierdere decât „*entropia economică*“.*)

Așa dar reversibilitatea actului de cumpărare-vânzare s'ar putea interpreta și în felul, că cumpărătorul de marfă își vinde banii proprii, iar vânzătorul de marfă este cumpărător

de bani, în timp ce valorile schimbate vor trebui să fie egale, plus-minus energia economică ce dispăre numai la aparență, dar care se transformă de fapt în entropie economică.

Dar ce zice Codul civil (în cele următoare pe scurt C. c.) la toate acestea și mai ales la moneda inflaționistă de astăzi?

Art. 1354 C. c. obligă pe vânzător să răspundă pentru toate viciile ascunse, chiar și când nu le-a cunoscut, afară numai dacă nu se va fi învoit cu cumpărătorul, ca să nu răspundă de vicii.

Dar oare moneda actuală, pe care cumpărătorul de marfă, — ca predător de bani, — o plătește vânzătorului de marfă, ca primitor de bani, este oare ea liberă de vicii ascunse? Sau cu alte cuvinte, poate oare vânzătorul de marfă cu banii primiți ca preț, să-și mai cumpere aceeași cantitate și calitate de marfă, ca aceea, pe care a dat-o din mână?

Dacă răspunsul este afirmativ, atunci și *capacitatea liberatorie a monetei este perfectă*. Dacă însă răspunsul este negativ, atunci însemnează, că moneda a încetat de a mai servi piața comercială ca slugă bună și credincioasă.

Dar art. 1361 C. c. arată că *principala obligațiune a cumpărătorului este de a plăti prețul la ziua și la locul, determinate prin contract*.

Ce fel de preț se înțelege aici?

Evident că prețul integral, fără nicio lipsă de niciun fel. Nu numai prețul parțial. Altcum intervine sancțiunea legală rezolutorie prin desființarea actului (Art. 1365 C. c.).

Așa dar moneda, care nu stinge complet obligațiunea cumpărătorului nu este deplin liberatorie.

Dar, se poate zice eventual, că moneda curentă de astăzi se poate considera și ca o creanță. În această ipoteză, plata unei sume de bani intră și sub prevederile art. 1391—1399 C. c.

Ori art. 1397 C. c. zice, că vânzătorul sau cedentul unei creanțe nu răspunde de solvabilitatea debitorului decât dacă s'a îndatorat anume la aceasta și numai până la suma prețului de dânsul primit. Iar atunci, când ce-

*) A se vedea articolul „*Entropia economică*” apărut în Nr. 40—41 al „*Revistei Economice*” din anul 1943 de același autor.

dentul creanței a primit asuprași răspunderea pentru solvabilitatea debitorului, această îndatorire, — conf. art. 1398 — se înțelege numai în ce privește solvabilitatea actuală a debitorului nu și cea viitoare, afară de cazul când se stipulează contrarul.

Totodată C. c. prin art. 1102 mai dispune că debitorul unui corp cert și determinat, este liberat prin transmiterea lucrului în starea în care se găsea la predare, dacă deteriorările ulterioare nu sunt ocazionate prin faptul sau greșala sa, nici prin aceea a persoanelor pentru cari este responsabil.

În general C. c. statuează, că *plata liberază pe debitor de obligațiunea sa.*

După toate aceste premise se poate pune întrebarea :

În ce constă capacitatea liberatorie a monetei din punct de vedere juridic ?

Răspunsul la această întrebare ni se dă prin două facultăți simultane și anume :

a) prin transmisiunea directă și imediată a proprietății unei valori economice reale în sine, valoare care se exprimă prin cifra nominală, respective prin convertibilitatea garantabilitatea garantată.

b) prin cesiunea creanței deplin garantate pe care o reprezintă cifra nominală a monetei asupra unui debitor perfect solvabil.

De aceea C. c. consideră acțiunile pentru plată drept *acțiuni reale*, mai ales, că plata pentru ca să fie valabilă, trebuie făcută — potrivit art. 1095 — de proprietarul capabil a înstrăina lucrul dat în plată, deoarece deși obligațiunea poate fi achitată chiar de o persoană neinteresată, totuși această persoană trebuie să lucreze în numele și pentru achitarea debitorului (conf. art. 1093 C. c.).

În concluziune, se vede clar, că facultatea liberatorie a monetei noastre curente se găsește în suferință. Dar examinarea cauzelor acestei suferințe depășește cadrele unui articol de ziar.

Dacă însă legea pentru stabilizarea monetară își ține de a sa datorință, ca să creieze și condițiile legale pentru menținerea stabilității monetei, atunci moneda liberatorie este

la noi o problemă de *domeniul creațiunii pure a Statului în colaborare cu Banca Națională*, deoarece în perioada de prestabilizare va fi nevoie de o monedă liberatorie specială, care va fi creată în așa fel, ca să fie convertibilă pe valoarea reală a monetei curente B. N. R. în raport cu moneda contabilă, despre care s'a scris în rândul trecut.

De fapt, ar fi prea simplu gestul pripit de revalorizare sau de conversiune monetară prin retragerea din circulație a monetei curente și prin înlocuirea acesteia cu un tip nou. Ne trebuie certitudinea, că moneda cea nouă nu va cădea din nou în recidivă de depreciere monetară. Ne trebuie crearea condițiilor pentru acoperirea tuturor nevoilor de plată ale Statului și ale particularilor, nevoi care trebuiesc satisfăcute neapărat prin o monedă perfect liberatorie atâta timp, până când moneda liberatorie devine și rămâne în permanență stabilă. Ori, numai după ce moneda liberatorie a dat dovezi suficiente de stabilitate justificată prin *raportul stabil față de moneda contabilă*, abia atunci legiuitorul va putea prevedea conversiunea monetei liberatorii în moneda curentă definitiv stabilă.

În sfârșit se mai pune întrebarea : care va trebui să fie moneda noastră liberatorie în tot timpul de tranziție până la realizarea stabilității monetare ?

Legiuitorul are cuvântul.

Ori, legiuitorul spre a răspunde la această întrebare ar putea să urmeze și calea trasată și *indicată de N. Titulescu*, într'o situație similară postbelică atunci, când a recomandat un talisman, care transfigurează realitatea și-i dă puterea, ca să o birue, un izvor, la care dacă se adapă legiuitorul, va fi ferit și de descurajare și de limitare în satisfacții, o mare intuiție, care să-l facă să simtă fiorii dățători de viață ai presimțirilor sacre, o bucată de suflet, ruptă din sufletul său ca testament spiritual, adică am avea și noi nevoie de *idealul creator*.

Se înțelege *moneda convertibilă*, care s'ar putea lămuri într'un articol separat.

Vasile Vlaicu.

Dela „Solidaritatea“.**Legea Nr. 638 pentru controlul producției, prelucrării și circulației metalelor prețioase**

In Monitorul Oficial din 12 August 1946 s'a publicat Legea Nr. 638 pentru controlul producției, prelucrării și circulației metalelor prețioase. Această lege s'a republicat în Monitorul Oficial din 10 Septembrie 1946.

Conform Decretului Lege menționat, producția, prelucrarea și circulația metalelor prețioase — aurul, argintul și platină — în orice stare sau formă, este permisă numai cu autorizația prealabilă scrisă a Băncii Naționale a României (art. 3).

Prin circulația metalelor prețioase se înțelege orice vindere, cumpărare, depunere sau primire în gaj, lăsare sau primire în depozit, schimb, export și orice schimbare de proprietate sau posesiune cu titlul gratuit sau oneros, precum și transporturi săvârșite sau încercate, fie personal, fie prin persoane interpușe.

Nu sunt supuse aplicației acestui Decret Lege, prin urmare sunt libere la circulație și pot fi gajate, obiectele pre-

lucrate din metale prețioase, care servesc uzului propriu și anume; obiectele de artă, tacâmurile, bijuteriile, obiectele destinate cultelor religioase, lucrările dentare, lucrările chirurgicale, substanțele chimice și farmaceutice, afară de cazurile când se dovedesc că acestea au fost fabricate, cumpărate sau deținute cu orice titlu, în scopul de a eluda legea. Această enumerare este limitativă,

De asemenea sunt libere la circulație și pot fi gajate mahmudele, icușarii, medaliile de aur, precum și orice monedă de aur bătută înainte de anul 1800, care sunt asimilate cu bijuteriile, de asemenea medaliile jubiliare emise pe baza legii Nr. 656 din 1944.

Menționăm că monedele de aur găurite, desfigurare sau rupte, înșirate în formă de salbă, montate ca bijuterie, ca obiecte de podoabă, sau oricum altfel, cad sub dispozițiunile Decretului Lege de față, afară de cazul că intră în categoria celor exceptate și enumerate mai sus.

Andrieu Bârseanu

Când a ajuns profesorul dela Școala Comercială din Brașov, președinte al „Asociațiunii“, prima lui grijă a fost reactivarea programului economic, care fusese dela înființare baza activității în toate despărțămintele. Era după adunarea jubiliară dela Blaj din anul 1911.

Găsim în gazetele timpului dovadă despre aceasta.

Așa în Gazeta Transilvaniei din 30 Septembrie 1911, într'un articol intitulat „Not prin noi“ fosta prezidență a „Reunțiunii femeilor române“ Elena Pop Hossu Longin, scria următoarele:

„De mult mă stăpânește o idee, referitor la adunările generale ale Asociațiunii și socot potrivit timpul după serbările jubiliare, să o desfășurăm.“

Socot că ar fi bine în viitor, ca la toate adunările generale să se aranjeze și câte o expoziție, unde să fie adunat la un loc, tot ce genul neamului a produs frumos și folositor în decursul unui an, dela țărani și intelectuali deopotrivă.

Poporul nostru ar trebui atras tot mai mult în sferele Asociațiunii, deci el să expună tot ce

se lucră în jurul lui, reprezentând industria țărănească, în diferitele ei ramificații, ca prelucrarea cânepei, a inului și a lânii, țesături, cusături și porturi, sculpturi în lemn și oțărți, breasla de meseriași din localitate cu manufacturile lor.

În secția bisericăască ar trebui expuse toate cărțile și documentele vechi, de care se află și în cele mai sărace sate, unele cu însemnări foarte prețioase pe margini, pentru trecutul nostru — apoi cruci, potire, ornate și alte lucruri vechi, referitoare la cultul sacru.“)

Pe baza acestor sugestii președintele Bărseanu lansează în anul următor — 1912 — circulara lui, ultima până azi, pe care pentru importanța ei de totdeauna și să o reproduc în întregime.

„Importanța ce o au prelegerile populare pentru înaintarea culturală și întărirea economică a țărânilor dela sate, e îndeobște cunoscută. Cu ajutorul lor putem îndeplini una dintre cele mai importante probleme ale instituției noastre; răspândirea culturii la sate.

Experiențele de până acum dovedesc, că poporul arăta cel mai mare interes față de sfaturile și îndrumările, pe care i le dă cărturăriile cu ocazia prelegerilor. În despărțimintele în care comitetele cercuale s'au îngrijit să se țină prelegeri sistematice și practice, se pot constata rezultate reale și îmbucurătoare. Și atunci când se vor convinge țaranii, că intelectuali se îngrijesc din toată inima de soarta lor năcăjită, când vor vedea că domnii dela oraș vin în mijlocul lor să le arate, cu vorba și fapta, căile și mijloacele care le pot înlesni tratul, și vor primi cu dragoste frățească și se va întări și mai mult încrederea țărânilor în conducătorii săi.

Având deci în vedere importanța națională a acestor prelegeri, nădăjdum că toate despărțimintele noastre își vor da silința să aranjeze în toate comunele de pe teritoriul lor asemenea prelegeri populare.

Comitetul central în ședința sa ținută în 8 August 1912, pentru a înlesni ținerea prelegerilor populare mai ales în despărțimintele lipsite de mijloace materiale, a votat spre acest scop pe anul 1913 suma de 2000 coroane, care se va distribui în părți egale de câte 100 coroane între 20 despărțiminte ale „Asociațiunii“.

Pentru orientarea direcțiunii despărțimintelor ne permitem a înșira principiile călăuzi-

toare, pe care trebuie să le aibă în vedere la aranjarea prelegerilor populare și condițiunile ce trebuie să le îndeplinească despărțimintele pentru a putea fi împărțite de ajutorul de 100 coroane ce-l dă Comitetul central.

1. Comitetele centrale să stabilească în cursul lunii ianuarie 1913 lista comunelor, în care se vor ține prelegeri populare, având mai ales în vedere acele comune, unde până acum nu s'au ținut nici prelegeri populare, și nici adunări cercuale și prin urmare „Asociațiunea“ e mai puțin cunoscută. Se vor avea în vedere situația scăpătată a comunelor și neapărata trebuință de a se face ceva pentru povățuirea locuitorilor spre a-i ajuta în cele economice.

2. Comitetele centrale vor face apel la întregă cărturăriie să țină prelegeri și să aranjeze șezători la sate în Duminică și sărbători. Dacă pe teritoriul despărțământului se găsește specialități în ale economiei, de exemplu preoți și învățători, care în timpul din urmă s'au calificat în pomării, vierit și stupării, să țină prelegeri în diferitele comune tratând subiecte din specialitatea lor.

3. E de dorit ca prelegerile populare să fie mai înainte pregătite, dar să se țină liber — nu celute — și cu demonstrațiuni practice. Tot ce se poate arăta și experimenta, să se arate și să se experimenteze, așa de exemplu:

a) La cultura pământului să se arate diferite soiuri de mașini și unelte agricole și unde se poate să se pună chiar în lucrare ca cei prezenți să se poată convinge de avantajele lor.

b) Tot așa să se procedeze la prelegerile despre pomării, arătând cum se face în practică semănatul pomilor, strămutarea, altoirea și formarea coroanei lor.

c) La cultura vitei să se arate de exemplu cum se face rigolarea pământului, altoirea vitei, etc.

d) La cultura legumelor să se arate diferite soiuri de semințe mai alese și specii din legumele cele mai frumoase și mai rentabile.

e) La stupării să se arate coșnițele sistematice, diferite soiuri de recvișite și mașini practice și așa să se procedeze și la alte ramuri ale agriculturii.

Despărțimintele, care au șchtopiteoane le vor întrebuița la prelegerile populare, fiindcă s'au dovedit a fi foarte potrivite pentru a deștepta interesul țărânilor față de prelegeri.

Cele mai bune prelegeri să se înainteze Comitetului central, care le va cenzura prin organele sale și le va publica în revista „Transil-

*) Elena Pop Hossu Longin. Amintiri 1880—1930, Cluj, 1932 pag. 100—102.

vanta" sau în „Biblioteca populară a Asociațiunii“ ca prelegeri model. Cele mai bune patru prelegeri model din diferitele ramuri, comitetul central le va premia cu câte 50 coroane.

4. Cu ocazia prelegerilor populare să se înființeze agenturi și biblioteci populare care vor primi gratuit toate publicațiile „Asociațiunii“.

Tot cu ocazia prelegerilor populare, conferențarii să facă propagandă între popor pentru a se înscrie membri ajutători la Asociațiune, spunându-le că în schimbul taxei de 2 coroane vor primi 10 broșuri și un calendar în fiecare an.

5. Toate prelegerile să se țină sub conducerea unui delegat al comitetelor cercuale. Membrii comitetelor cercuale să-și împartă conducerea și presidența prelegerilor ca toți să lucreze deopotrivă la reușita acestora.

Să se facă propagandă, ca la prelegeri să ia parte și poporul din comunele învecinate.

6. Comitetele cercuale să compună în luna Ianuarie 1913, lista prelegerilor pe care au de gând să le țină în cursul anului, indicând atât comunele cât și numele conferențiarului precum și numele membrilor din comitet, care le vor presida.

Listele să se înainteze Comitetului central cel mult până la 1 Martie 1913, arătând dacă doresc a fi împărțite de ajutorul de 100 coroane.

O deosebită importanță trebuie să dea despărțămintele tovarășilor sătești, căci înființarea lor e singurul mijloc pentru organizarea economică a poporului nostru. Comitetele centrale să încredințeze o persoană de pe teritoriul despărțământului, să studieze amănunțit organizația tovarășilor și să cutreiere comunele aparținătoare despărțământului, arătând țăranilor importanța acestora și indemnându-i să le înființeze.

Informațiunile în tot ce privește tovarășii se pot primi în viitor dela Asociațiune, care a publicat concurs pentru angajarea unui confe-

rențiar cooperativ, care va sta exclusiv în serviciul acțiunii cooperative.

Pentru a putea face o propagandă cât mai intensă în favorul tovarășilor, despărțămintele să ceară sprijinul moral și material al băncilor,

Cel ce vor izbuti să înființeze tovarășii de credit, de producțiune, de valorizare, să fie împărțășiți de premii de încurajare.

De asemenea să se dea premii și gospodariilor, care vor înființa pepinere de vișă americană, grădini de pomi, gospodării model.

În părțile unde e teren prielnic pentru negoț, despărțămintele să se îngrijească a angaja un specialist, ca să țină cursuri de negoț pentru țăranii, în care să li se spună:

1. Folosul negoțului la sate.
2. Intocmirea unei prăvălii.
3. Marfa cu care să înceapă negoțul, de unde poate procura această marfă.
4. Părți mai de competență din legea comercială.
5. Pregătirea hârtiilor trebuincioase pentru cererea dreptului de a deschide prăvălie.
6. Indrumări pentru purtarea socotelilor.
7. Despre însoțirile de consum.

Atragem atențiunea despărțământelor asupra expozițiilor etnografice, de copii, de produse agricole, de vite, care s'au dovedit foarte potrivite pentru promovarea culturii în sânul poporului nostru.

Cu ocazia adunărilor cercuale fiecare despărțământ să aranjeze o asemenea expoziție și să împartă premii între cei ce se disting.

Oblețele mai prețioase dela expozițiile etnografice să se răscumpere pentru „Muzeul Asociațiunii“.

I. G.

Când a intrat în serviciul Băncii „Albina“ cea dintâi mașină de scris?

La întrebarea aceasta se poate găsi un răspuns în adresa Nr. 2267 trimisă de *Partenie Cosma* la 5 Februarie 1894, „Domnului dirigent al filialei *Valeriu Bologa* — în *Brașov*“. Acesta îi ceruse lui *Cosma* la 31 Ianuarie 1894 cu adresa Nr. 976 permisiunea să procure o mașină de scris pe seama filialei.

Cosma însă mărturisește, că el neavând obiceiul să se însuflească „pentru orice invențiune modernă“ — la Centrală a refuzat cumpărarea vreunei mașini de scris. Cu toate acestea lui *Bologa* îi dă permisiunea cerută. Acesta nu întârzie a o procura în serviciul filialei din *Brașov*. Ca dovadă a intrării ei în

funcțiune poate servi copia unei adrese trimise de Bologa cu Nr. 2779 în ziua de 24 Martie 1894 la Centrală în Sibiu.

La 24 Martie 1944 s'a împlinit deci o jumătate de veac, de când a intrat în serviciul Albinei cea dintâi mașină de scris.

Scrisoarea lui Partenie Cosma, fiind un document sufletesc de valoare, merită să fie reprodusă aci în întregime.

Iată cuprinsul ei textual :

„Nr. 2267

Sibiul, 5 Febr. 1894

Domnului dirigent al filialei

Valeriu Bologa

în

Brașov.

Relativ la stim. D-tale din 31 Ian. No. 976, în care ceri permisiunea ca să procuri pe sama filialei o mașină de scris, înainte de toate observ că pe mine unul niciodată nime nu mă va putea capacita, că cu mașina voi scrie mai iute decât cu mâna, și de oarece eu nu mă însufleșesc ușor pentru ori-ce in-

venșiune modernă, aici am refuzat cumpărarea de mașini de scris, deși Gross de ne-numerate ori mi-a venit pe cap, cred că și agentul Káldor a fost aici în zilele trecute, a fost și Michelis, o are și Bodencredit-Anstalt, dar preferă a o lăsa să pauseze.

La noi nici nu s'ar putea introduce, pentru că noi n'avem corespondent special ci fiecare funcționar își scrie corespondența sa, deci d-l Káldor își poate cruța osteneala până la noi.

Cu toate acestea, fiindcă D-ta ții că procurarea unei atari mașine ar fi o ușurare pentru D-ta, eu n'am nimic în contra, poți să o procuri, mă tem însă că tot D-ta în curând te vei urî de ea și o vei pune în pensie.

Cu toată stima

ss. Cosma“

Din cuprinsul acestei scrisori instructive rezultă că, deși era om cu pronunțate atitudini conservative, directorul Partenie Cosma nu înțelegea să pună stavilă pornirilor spre progres ale subalternilor săi.

..

Dela „Solidaritatea“

Spre orientarea băncilor noastre dăm mai jos o recapitulare a dispozițiilor Legii Bancare, cu privire la obligațiunile băncilor în ce privește angajamentele.

Art. 35 alin. IV, V și VI. — Totalul depunerilor poate fi maximum de 20 ori capitalul plus rezervele.

Consiliul Superior Bancar poate aproba majorarea depunerilor dela caz la caz.

Art. 36. — Totalul angajamentelor de orice fel, pe care o bancă le poate contracta, nu poate depăși de 24 ori capitalul plus rezervele.

Consiliul Superior Bancar poate aproba majorarea angajamentelor dela caz la caz.

Art. 38 pct. III. — Băncile nu pot cumpăra titluri producătoare de dividende pentru un total mai mare de 25% din valoarea capitalului social plus rezervele. Se exceptează acțiunile distribuite ca rezultat al majorării de capital pe bază de reevaluări și sub-

scrierile de acțiuni autorizate — la cererea băncii respective — de către Consiliul Interministerial.

Art. 38 pct. IV. — Băncile nu pot crea sau participa la alte întreprinderi de orice natură cu capital mai mare de 25% din valoarea capitalului social plus rezervele.

Art. 38 pct. IV, alin. 2. — Totalul participărilor și al titlurilor producătoare de dividende împreună cu valoarea imobilelor inclusiv participările, titlurile și imobilele prevăzute de art. 62 L. B. nu vor putea în niciun caz întrece capitalul social plus rezervele inclusiv rezervele speciale pentru imobile sau pentru diferențele de curs nerealizate la portofoliul de titluri.

Art. 40. — Angajamentele la vedere ale băncilor trebuie să alibă o acoperire de 10% în numerar și 25% în titluri de Stat, — iar angajamentele pentru devize și plăți în străinătate, 100% în numerar.

Bibliografie

Dr. Alexandru Herlea, *Opera juridică a profesorului Ioan Mateiu*. Sighişoara 1946. Extras din „Analele Academiei de Inalte Studii Comerciale și Industriale Regele Mihai I, din Cluj-Braşov, vol. III, (1945-1946).

Potrivit cu postulatul unei respectabile tradiții universitare autorul acestui studiu istoric juridic, în calitatea sa de succesor al decedatului Dr. Ioan Mateiu la catedra de drept civil și administrativ al Academiei Comerciale din Cluj-Braşov, a știut să-și împlinească o nobilă datorie de pietate rostind, la 8 Mai 1946, în fața studenților săi această lecțiune comemorativă despre fostul profesor și rector al înaltei instituții culturale, al cărui prestigiu științific și educativ a putut fi sporit în chip impunător prin vasta lui activitate „concretizată în 32 lucrări tipărite și peste trei mii articole, scrise viu și colorat“.

Analizând opera juridică a regretatului savant, care-i destălnuise „într-o convorbire că dorința lui ar fi fost să devină profesor de istorie“ (p. 5), autorul stăruie îndeosebi asupra celor trei publicațiuni mai importante ale decedatului:

1. *Contribuțiuni la istoria dreptului bisericesc*, (București 1922, p. 400) lucrare premedată de Academia Română în 1927.

2. *Noul regim al actelor de stare civilă și binecuvântarea religioasă* (Braşov 1941) și

3. *Vechi instituții de drept privat la România din Transilvania* (Braşov 1943). *)

Arătând cuprinsul și valoarea fiecăreia din aceste publicațiuni de interes juridic și istoric, în deosebi cu privire la rezultatele științifice ale celei din urmă, autorul ține să sublinieze că „demonstrația profesorului Mateiu este o confirmare a tezei noastre naționale“, întrucât vechiul drept românesc a fost un produs omogen și original al spiritului românesc de pretutindeni, a fost splendido afirmare istorică a unei desăvârșite unități etnice în toate provinciile locuite de Români. Aceleași obiceiuri juridice practicate de Românii de pretutindeni într-o epocă, în care ideea de unitate politică nici nu a mișcat, situează

*) Ar fi fost cazul să se amintească și o a 4-a lucrare juridică a profesorului I. M., cea împărțită în București în 1925 cu titlul *Dreptul bisericesc de stat în România întregită*, al cărui cuprins continuă să fie de actualitate și după 2 decenii dela apariția ei.

vechea noastră ordine juridică, alături de credință și limbă. ca element constitutiv al unității noastre etnice“ (p. 10-11).

De încheiere constată autorul „că nicio osteneală n'a fost cruțată de prof. Ioan Mateiu, pentru a ridica prestigiul științific al istoriografiei dreptului românesc. Vieța și a petrecut-o cercetând și interpretând cu discernământ, iar rezultatul împărtășindu-l altora prin scrisul său... Opera juridică a profesorului Ioan Mateiu, prin originalitatea sa, s'a impus din primul moment unor largi cercuri juridice. Inspirat de un patriotism luminat, a îndrumat rodnică sa activitate științifică pentru a ridica în onoare instituțiile juridice naționale. Dar în mintea sa nimic n'o fost redus la proporții înguste, totul trebuia să fie grefat de orizontul larg al formelor culturale universale. El a fost în Rusia, Anglia și America, despre care a scris. El vota doar să orate, că nobila naștune din care se trage, e în drept a ocupa, pe măsura puterii sale de afirmare spirituală, un loc de cinste în concertul celorlalte națiuni. Opera și lupta lui Ioan Mateiu este un indemn adresat cărturarilor pentru a largi și cuprinde, în știința universală, poziția la care este îndreptățită să aspire știința și spiritul juridic al naștei sale“ (p. 18).

Fie ca acest indemn, adresat cărturarilor de specialitate, să găsească răsunet prelungit în preocupările lor, contribuind astfel să perpetueze amintirea fecundului publicist și entusiastul om de știință, care s'a afirmat cu stăruință pilduitoare în vasta activitate culturală, didactică și științifică a profesorului Dr. Ioan Mateiu.

Prima Ardeleană S. A. de Asigurări Generale, Sibiu.

AVIZ

Se aduce la cunoștință, că la tragerea la sorți a asigurărilor populare, care a avut loc la Direcțiunea Societății în ziua de 23 Noembrie 1946, în foja notarului public, au ieșit la sorți următoarele combinațiuni de litere și anume:

I) U. R. H.	III) V. X. W.
II) C. G. U.	IV) S. U. P.
V) E. N. O.	

Diracțiunea.